

Status på *Klar livet – uden røg og rusmidler* 2023

Baggrund

Ti kommuner¹ på Vestegnen og Sydamerger har siden 2020 samarbejdet i den 10-årige indsats *Klar livet – uden røg og rusmidler*. Formålet er at styrke unges muligheder i livet ved at fremme deres mentale sundhed samt mindske deres forbrug af alkohol, stoffer og tobak. Indsatsen tager udgangspunkt i KKR-Hovedstadens ²fælles strategi for unges fysiske og mentale sundhed samt en røg- og nikotinfri generation 2030. Vi ønsker at ruste vores unge til at blive gode aktører i eget liv, så de kan håndtere de mange udfordringer, de uvægerligt vil møde i ungdomslivet. Læs mere på www.klarlivet.dk

Databaseret indsats

Alle kommunerne i samarbejdet indhenter data fra elever i 9. klasse via Ungeprofilundersøgelsen. Data herfra bruges internt i kommunerne til at tage pejling i forhold til indsatser i de arenaer, hvor børn og unge færdes.

Partnerskaber med ungdomsuddannelser

Som en del af *Klar livet – uden røg og rusmidler* er der etableret partnerskaber med ungdomsuddannelser i det geografiske område. Det er bl.a. Vestskoven Gymnasium, SOSU H Brøndby, TEC Hvidovre, FGU Vestegnen, VUC m.fl. Her tilbydes hjælp til planlægning og afholdelse af sundhedsdage med inddragelse af de unge, hjælp til indførelse af tobaks- og nikotinfri skoletid, tilbud til de unge i form af samtaler om sundhed og dialog om brug af tobak og nikotin. Før sommerferien blev der udviklet materiale til stopforløb (tobak og nikotin), hvilket gør, at kommunen fremover også kan tilbyde stopforløb til unge.

En røg- og nikotinfri generation i 2030

Elementerne i strategien om en røg- nikotinfri generation 2030 er bl.a.: Røg- og nikotinfri skoletid og arbejdstid, røg- og nikotinfri udendørsarealer (legepladser, idrætsanlæg, parker, strande mm.) samt formidling af viden om nikotin til fagprofessionelle og andre betydningsfulde voksne og de unge. Indsatsen er forskellig i de enkelte kommuner. Se oversigten i bilaget '*Tobaksfri kommuner – nov. 2023*'.

Udbredelse af viden om nikotin

Alle kommuner har arbejdet med at udbrede viden om nikotins farlighed, særligt til de voksne, som er omkring børn og unge. I kommunerne er der arbejdet med:

- Oplæg om nikotin - herunder farlighed og input til, hvordan brugen kan bremses - for en større gruppe af forskellige typer af fagprofessionelle eller for specifikke faggrupper med efterfølgende dialog
- Oplæg for politiske udvalg, Folkeoplysningsudvalg, skolebestyrelser og chefgrupper om udviklingen, og hvordan kommunen kan forebygge børn og unges brug af nikotin
- Oplæg for forældre om udbredelse, farlighed og hvad de kan gøre som forældre samt information via AULA og andre medier

¹ Albertslund, Brøndby, Dragør, Glostrup, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk

² KKR Hovedstaden er et samarbejde mellem de 29 kommunalbestyrelser i Region Hovedstaden

- Snak om nikotin direkte med eleverne i udkolingen og på ungdomsuddannelser.

Samlet har de ti kommuner formidlet viden og været i dialog med cirka 1500³ voksne, og 2000 unge med konkrete aktiviteter (heraf er halvdelen af de unge nået gennem aktiviteter på ungdomsuddannelserne). Desuden er der formidlet viden gennem AULA, Facebook og andre sociale medier, sundhedskaravaner, mm.).

Erfaringer

Erfaringerne er, at der blandt fagprofessionelle, som arbejder med og omkring børn og unge, generelt er mangel på viden om nikotin, herunder farlighed og hvordan brugen kan bremses. Der er interesse og villighed til at bremse udviklingen med tidlig indsats, information til forældre og arbejde med rollemodeller.

Forældre er en gruppe, der generelt er svær at nå, men dem vi når, giver udtryk for, at det er viden, som er ny og meget brugbar.

I foreningerne hersker der myter om nikotins effekt, som af mange opfattes som præstationsfremmende, og der er idræts- og elitemiljøer, hvor de unge ikke drikker alkohol, men hvor nikotinprodukter i stedet for er det rusmiddel, de anvender.

Når vi er i dialog med de unge, er de generelt vidende om de forskellige nikotinprodukter, og det er også gældende i de mindre klasser i grundskolen. De unge, som bruger produkterne ved ikke, at der er muligheder for at få hjælp til at stoppe.

Samarbejde med fonde

Siden starten på *Klar livet – uden røg og rusmidler* i 2020 er der arbejdet på at fundraise til fælles indsatser. I 2023 er det efter flere forsøg lykkedes at fundraise til to projekter:

Mit liv – jeg bestemmer: Trygfonden har bevilget 5 mio. kr. til projektet *Mit liv – jeg bestemmer* - et tre årigt forskningsprojekt om en sundhedsfremmende skoleindsats målrettet 10. klasses elever. Formålet er at øge elevernes trivsel, tro på egne evner og livsfærdigheder for herigennem at styrke elevernes motivation for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Projektet er forankret i Vallensbæk Kommune, som har udviklet indsatsen og afprøvet den i fem omgange med gode resultater. Bevillingen fra Trygfonden skal bruges til at udvikle og teste forløbet, så det kan bruges af andre 10. klasser. I 2024 skal indsatsens komponenter og undervisningsmaterialer udvikles på baggrund af erfaringerne fra Vallensbæk. I skoleåret 2025/2026 skal de øvrige kommuner inklusiv Rødovre og 10. klasserne teste forløbet. Projektet gennemføres i samarbejde med Steno Diabetes Center Copenhagen og Det Sektorfri Forebyggelseslaboratorium.

Klar livet i fællesskaber uden nikotin: Nordea-fonden har bevilget 7,4 mio. kr. til et tre årigt projekt *Klar livet i fællesskaber uden nikotin*. Støtten fra Nordea-fonden skal bruges til at forstærke vores indsats i forhold til en nikotinfri generation 2030. Formålet med projektet er at skabe meningsfulde rammer med ansvarlige voksne, der fører til at unge bliver understøttet i god trivsel i fællesskaber uden nikotin, og at unges mentale sundhed og deltagelse i aktiviteter, der forebygger brug af nikotin og rusmidler, styrkes gennem ungedeltagelse.

³ Estimeret tal

Projektet har tre projektspor:

Projektspor 1: Kompetenceløft om nikotin målrettet voksne omkring de unge

Projektspor 2: Det gode træningsfællesskab i idræts- og foreningslivet uden nikotin

Projektspor 3: Nikotinfri fællesskaber på ungdomsuddannelser.

Støtten skal bruges til:

- Samarbejde med eksterne parter, bl.a. DGI og SIF
- Styrkelser af vores sekretariat med en fuldtidsprojektleder og en deltidsansat koordinator. Disse kan understøtte arbejdet i de enkelte kommuner gennem sparring og deltagelse i konkrete aktiviteter
- At udvikle vores hjemmeside www.klarlivet.dk, og materialer målrettet de unge.

Tobaksfri kommuner – nov 2023

Er indført – Bliver indført – Indstilling i proces – Konkrete overvejelser i gang										
	Albertslund	Brøndby	Dragør	Glostrup	Hvidovre	Høje-Taastrup	Ishøj	Rødovre	Tårnby	Vallensbæk
Røgfri skoletid Inklusiv nikotin-produkter	1/8-19 Inklusiv personale på skole og sfo	1/10-19	1/8-18	14/4-20	Inden udgang 2020	1/12-19	1/8-19	1/8-20	1/8-19	4. Kvartal 2017
Røgfri arbejdstid	1/8-20	1/10-19	1/8-18	KB skal behandle indstilling om røgfri arbejdstid pr. 1.januar 2024	1/1-20	Der er røgfri arbejdstid på nogle forvaltningsområder	1/8-19	1/1-21	Oplæg på vej til politisk drøftelse	1/8-17
Tobaksfri kommune (udearealer foreninger)	Kommunale matrikler er røgfri (skoler, dagtilbud, Sundhedshuset og Badesøen)	Legeplads, parker, idrætsanlæg		Idrætsområder har røgfri udearealer	Legepladser, strande og idrætsanlæg	Der er skilte nogle udvalgte steder	1/8-19 Er startet med legepladser	Legepladser og idrætsanlæg er røg- og nikotinfri	Oplæg på vej til politisk drøftelse	Legeplads

Kort status for Klar livet – uden røg og rusmidler 2023

Ti kommuner på Vestegnen og Sydamerger har siden 2020 samarbejdet i indsatsen Klar livet – uden røg og rusmidler. Formålet er at styrke unges mentale sundhed og mindske forbruget af alkohol, stoffer og tobak. Indsatsen er baseret på data fra Ungeprofilundersøgelsen, der benchmarkes på deltagelsesmuligheder, fysisk sundhed og tryghed.

Partnerskaber med ungdomsuddannelser inkluderer sundhedsdage, sundhedssamtaler, tobaks- og nikotinfri skoletid samt stopforløb for unge. Målet er en røg- og nikotinfri generation i 2030 med strategier som røg- og nikotinfri skoletid og udendørsarealer.

Viden om nikotin spredes gennem oplæg, dialog med politiske udvalg, forældre og direkte med elever. Erfaringer viser mangel på viden blandt fagfolk og interesse fra forældre. Myter om nikotin i idrætsmiljøer udfordrer indsatsen.

Samarbejde med fonde har resulteret i projekter som "Mit liv – jeg bestemmer" og "Klar livet i fællesskaber uden nikotin," støttet af Trygfonden og Nordea-fonden, henholdsvis. Projekterne sigter mod at styrke trivsel og mentale sundhed blandt unge og støtte en nikotinfri generation. Samlet set har indsatsen nået omkring 1500 voksne og 2000 unge gennem aktiviteter, heraf halvdelen gennem ungdomsuddannelserne.